

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 91/2025 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 22/2025 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyvinvointialue- ja maakuntajakolain (614/2021) nimike, 1 §, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 ja 4 §, 7 §:n 2 momentin 3 kohta, 9 §, 10 §:n 3 momentti, 11 §, 15 §:n 3 momentti, 19 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 20 §:n 1 momentti ja
lisätään lakiin uusi 9 a §, 16 §:ään uusi 2 momentti, 17 §:ään uusi 2 ja 3 momentti ja lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

Hyvinvointialuejakolaki

1 §

Hyvinvointialueet

Suomi jakaantuu hyvinvointialueisiin. Niiden itsehallinnosta säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021).

Hyvinvointialueen alueena on yksi tai useampi kokonainen maakuntajakolaissa (/) tarkoitettu maakunta, jollei ole erityistä toiminnallista perustetta poiketa maakuntajaosta. Uudenmaan

Eduskunnan vastaus EV 118/2025 vp

maakunnan alueella voi kuitenkin olla useampi kuin yksi hyvinvointialue, jos se on tarpeen alueen väestömäärän tai muun vastaavan perustellun syyn takia. Hyvinvointialueen on muodostuttava yhtenäisestä alueesta, joka muodostaa hyvinvointialueen tehtävien järjestämiseksi toiminnallisen kokonaisuuden.

2 §

Hyvinvointialueen muuttaminen

Tässä laissa *hyvinvointialueen muuttamisella* tarkoitetaan hyvinvointialueiden yhdistymistä ja kunnan siirtämistä kuuluvaksi toiseen hyvinvointialueeseen.

Hyvinvointialueita voidaan muuttaa myös siten, että kunta siirretään kuuluvaksi toiseen hyvinvointialueeseen, jolloin hyvinvointialueiden lukumäärä ei muutu (*kunnan siirtäminen*).

3 §

Maakuntajaon muutoksen vaikutus hyvinvointialueeseen

Jos kunta siirretään kuuluvaksi toiseen maakuntaan, muutos vaikuttaa hyvinvointialuejakoon sitä vuotta seuraavan kalenterivuoden alusta, jona toimitetaan seuraavat aluevaalit.

4 §

Kuntajaon muutosten huomioon ottaminen

Jos kunta lakkaa kuntarakennelaissa (1698/2009) tarkoitetun kuntien yhdistymisen seurauksena, valtioneuvosto päättää mainitun lain 35 §:n mukaisesti, mihin hyvinvointialueeseen uusi kunta kuuluu.

7 §

Hyvinvointialueen muuttamista koskevan esityksen sisältö

Hyvinvointialueiden yhteiseen esitykseen hyvinvointialueiden yhdistymisestä on liitettävä aluevaltuustojen yhtäpitävät päätökset esityksestä ja siihen liittyvä selvitys:

3) uuden hyvinvointialueen nimestä;

Eduskunnan vastaus EV 118/2025 vp

9 §

Hyvinvointialueen muuttamista koskevan aluejakoselvityksen toimittaminen

Hyvinvointialueiden on osallistuttava hyvinvointialueiden muuttamista koskevan aluejakoselvityksen ja 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun aluejakoselvittäjän ehdotuksen valmisteluun. Aluejakoselvittäjä laatii ehdotuksen hyvinvointialueen muuttamisesta sekä 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta hyvinvointialueiden yhdistymiseen liittyvästä selvityksestä tai 19 §:ssä tarkoitetusta kunnan siirtämiseen liittyvästä hyvinvointialueiden välisestä taloudellisesta selvityksestä taikka 18 a §:ssä tarkoitetusta hyvinvointialueen jakautumista koskevasta taloudellisesta selvityksestä.

Jos aluejakoselvittäjä katsoo selvityksen perusteella hyvinvointialueiden muuttamisen tarpeelliseksi, hänen on tehtävä muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden aluevaltuustoille ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuustolle ehdotus hyvinvointialueen muuttamisesta. Ehdotus käsitellään muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden aluevaltuustoissa ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuustossa.

Aluejakoselvittäjän on toimitettava esityksensä hyvinvointialueen muuttamisesta valtiovarainministeriölle ja liitettävä siihen muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden aluevaltuustojen ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuuston aluejakoselvittäjän ehdotuksesta antamat lausunnot.

9 a §

Aluejakoselvittäjän asema

Aluejakoselvittäjä voidaan ottaa virkasuhteeseen. Aluejakoselvittäjään, jota ei ole otettu virkasuhteeseen, sovelletaan hänen tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Aluejakoselvittäjällä tulee olla tehtävän hoitamiseen riittävä asiantuntemus ja kokemus.

Aluejakoselvittäjällä on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tehtävänsä suorittamista varten välttämättömät hyvinvointialueiden ja hyvinvointialuekonserniin kuuluvien yhteisöjen hallintoa ja taloutta koskevat tiedot sekä muuta apua.

Aluejakoselvityksen toimittamisesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

10 §

Päätöksenteon edellytykset

Valtiovarainministeriön on hyvinvointialueen muuttamista koskevaa päätöstä valmistellessaan kuultava niitä hyvinvointialueita ja kuntia, joita muutos koskee. Jos hyvinvointialueen yhdistyessä uudelle hyvinvointialueelle aiotaan antaa nimi, joka ei ole ollut aiemmin hyvinvointialueen nimenä, nimestä on ennen hyvinvointialueiden yhdistymistä koskevan päätöksen tekemistä hankittava Kotimaisten kielten keskuksen lausunto.

Eduskunnan vastaus EV 118/2025 vp

11 §

Päätös hyvinvointialueen muuttamisesta

Päätös hyvinvointialueen muuttamisesta on tehtävä ennen muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden alkua.

Hyvinvointialueen muutos on määrättävä tulemaan voimaan kalenterivuoden alusta. Kunnan siirtämistä koskeva hyvinvointialueen muutos on määrättävä tulemaan voimaan sitä vuotta seuraavan kalenterivuoden alusta, jona toimitetaan seuraavat aluevaalit.

Päätökset hyvinvointialueen muuttamisesta on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa ja toimitettava julkaistaviksi muutoksen kohteina olevilla hyvinvointialueilla siten kuin hyvinvointialueen ilmoitukset hyvinvointialueella julkaistaan. Päätökset hyvinvointialueen muutoksen hylkäämisestä on annettava erikseen tiedoksi esityksen tekijälle.

15 §

Muiden luottamushenkilöiden toimikausi ja viranhaltijoiden viranhoidon alkaminen

Uuden hyvinvointialueen tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat tarkastavat yhdistyvien hyvinvointialueiden tarkastuslautakuntien ja tilintarkastajien valmistelun pohjalta yhdistyvien hyvinvointialueiden hallinnon ja talouden hyvinvointialueen muutoksen voimaantuloa edeltävältä vuodelta siten kuin hyvinvointialueesta annetun lain 14 luvussa säädetään. Tarkastus koskee myös hyvinvointialueen muutoksen valmistelua. Uuden hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää yhdistyvien hyvinvointialueiden tilinpäätösten hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta.

16 §

Henkilöstön asema

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka siirtyy uudelle hyvinvointialueelle.

17 §

Omaisuuksien ja velkojen siirtyminen hyvinvointialueen lakatessa

Jos lakkaava hyvinvointialue jaetaan kahden tai useamman hyvinvointialueen kesken, muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden tulee sopia omaisuuden, sopimusten ja velkojen siirtymisestä. Jos sopimusta ei ole tehty kuutta kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa, jako toimitetaan kiinteistöjen, niihin liittyvän irtaimen omaisuuden ja niihin kohdistuvien velkojen sekä toimitilojen vuokrasopimusten osalta kiinteistöjen sijaintipaikan mukaan. Irtaimen omaisuuden ja sopimukseen liittyvä velka kohdistetaan alueelle, jolle irtain tai sopimukset siirtyvät. Muun omaisuuden ja muiden velkojen ja sopimusten osalta jako tehdään hyvinvointialueen väes-

Eduskunnan vastaus EV 118/2025 vp

tön jakautumisen suhteessa, ellei omaisuuden ja velkojen tasapuolisen jaon varmistamiseksi muu jakosuhde ole perusteltu.

Jos hyvinvointialue jaetaan, omaisuuden sekä velkojen ja velvoitteiden jakaminen muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden kesken ei saa vaarantaa velkojien eikä muiden oikeudenhaltijoiden asemaa. Jollei velkoja tai muu oikeudenhaltija ole valtio, vastuuta sitoumuksesta ei saa siirtää toiselle hyvinvointialueelle ilman kyseisen oikeudenhaltijan suostumusta.

18 a §

Hyvinvointialueen jakautumista koskeva taloudellinen selvitys

Jos hyvinvointialue jaetaan useamman hyvinvointialueen kesken, lakkaavan hyvinvointialueen on toimitettava omaisuuttaan koskeva taloudellinen selvitys toimintaa jatkaville hyvinvointialueille.

Selvitykseen on sisällytettävä vähintään omaisuus, velat, sitoumukset ja saatavat sijainnin mukaan sellaisina kuin niiden arvioidaan olevan hyvinvointialueen muuttamisen voimaan tullessa. Sijaintiin liittymätön omaisuus ja velat on eriteltävä.

19 §

Taloudellisen selvityksen toimittaminen kunnan siirtämisen yhteydessä

Jos kunta siirretään toiseen hyvinvointialueeseen, muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden on toimitettava hyvinvointialueiden omaisuutta muutosalueella koskeva taloudellinen selvitys, jollei sitä muutoksen vähäisten vaikutusten vuoksi tai muusta syystä ole pidettävä tarpeettomana.

20 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston päätökseen hyvinvointialueen muuttamisesta ja hyvinvointialueen muuttamista koskevan esityksen hylkäämisestä saa hakea muutosta valittamalla muutoksen kohteena oleva hyvinvointialue ja sen jäsen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Maakuntajakolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Maakunnat

Hallinnon järjestämistä, alueiden kehittämistä ja alueiden käytön suunnittelua varten Suomi ja-
kaantuu maakuntiin.

2 §

Maakuntajaon perusteet

Maakunnaksi määrätään alue, johon kuuluvat kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudel-
lisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Maakuntaan kuu-
luu vähintään kaksi kuntaa.

3 §

Valtioneuvoston toimivalta

Valtioneuvosto päättää maakuntien lukumäärän, alueet ja nimet.

4 §

Maakuntajaon muuttamisen edellytykset

Maakuntajakoa voidaan muuttaa, jos maakunnat täyttävät muutoksen jälkeen 2 §:ssä säädetyt
edellytykset.

Maakuntajakoa muutettaessa tulee pyrkiä kielellisesti yhteensopiviin alueisiin, joilla turvataan
suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten pe-
rusteiden mukaan.

5 §

Maakuntajaon muuttamisen vireillepano

Esityksen maakuntajaon muuttamisesta voivat tehdä maakunnan alueella oleva kunta, maa-
kunnan liitto, alueiden käytöstä vastaava ministeriö tai alueiden kehittämisestä vastaava ministe-
riö. Esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle. Maakuntajaon muuttamista koskevassa esi-
tyksessä on perusteltava maakuntajaon muuttamisen tarve ja selvítettävä, miten 2 §:ssä säädetyt
perusteet täyttyvät.

Valtiovarainministeriö voi panna vireille maakuntajaon muutoksen ilman 1 momentissa tar-
koitettua esitystä, jos 2 §:ssä säädetyt perusteet sitä edellyttävät.

Eduskunnan vastaus EV 118/2025 vp

6 §

Maakuntajaon muuttamisen valmistelu

Valtiovarainministeriön on maakuntajaon muuttamista koskevaa päätöstä valmistellessaan selvitettävä, miten muutos vaikuttaa valtion viranomaisten toimialuejakoon ja Euroopan unionin toiminnassa noudatettaviin aluejakoihin.

Maakuntajaon muuttamisesta on pyydettävä niiden ministeriöiden lausunto, joiden toimialalla muutos vaikuttaa sekä kuultava niitä maakunnan liittoja ja kuntia, joita muutos koskee, sekä asianomaisia hyvinvointialueita ja valtion viranomaisia.

Jos maakunnalle aiotaan antaa nimi, joka ei ole ollut aiemmin maakunnan nimenä, nimestä on ennen päätöksen tekemistä hankittava Kotimaisten kielten keskuksen lausunto.

7 §

Päätöksenteko

Maakuntajaon muutos on määrättävä tulemaan voimaan kalenterivuoden alusta.

Päätös maakuntajaon muutoksesta on tehtävä ennen voimaantuloa edeltävän vuoden alkua.

Päätös maakuntajaon muuttamisesta on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa. Päätös maakuntajaon muutoksen hylkäämisestä on annettava erikseen tiedoksi esityksen tekijälle.

8 §

Maakuntajaon vaikutukset valtion hallintoon

Valtion viranomaisten toimialueiden tulee, jollei erityisistä syistä muuta johdu, perustua 1 §:ssä tarkoitettuun maakuntajakoon niin, että viranomaisen toimialue muodostuu yhdestä tai useammasta maakunnasta taikka, jos toimialue on pienempi kuin maakunta niin, että viranomaisen toimialue on kokonaisuudessaan yhden maakunnan alueella.

9 §

Kuntajaon muutosten huomioon ottaminen

Jos kunta lakkaa kuntarakennelaissa (1698/2009) tarkoitetun kuntien yhdistymisen seurauksena, valtioneuvosto päättää mainitun lain 35 §:n mukaisesti, mihin maakuntaan uusi kunta kuuluu.

10 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston päätökseen maakuntajaon muuttamisesta ja maakuntajaon muuttamista koskevan esityksen hylkäämisestä saa hakea muutosta asianomainen maakunnan liitto ja muutoksen kohteena olevan maakunnan alueen kunta sekä kunnan jäsen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Eduskunnan vastaus EV 118/2025 vp

Muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen säädetään oikeudenkäynnistä hallinto-asioissa annetussa laissa (808/2019). Valitus käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain (616/2021) 6 §:n 1 momentissa säädettyä maakuntajakoa noudatetaan, kunnes valtioneuvosto päättää 3 §:n nojalla toisin.

Laki

hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 5 §:n 2 momentti, 27 §:n 2 momentti, 87 §:n 1 momentin 1 kohta ja 122 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 122 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1056/2024, sekä

lisätään 87 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

5 §

Hyvinvointialueet ja maakuntajako

Hyvinvointialueiden muuttamisesta säädetään hyvinvointialuejakolaissa (614/2021).

27 §

Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi hyvinvointialue voi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä valtuustoryhmän päätöksentekoon liittyvää muuta toimintaa. Tukea myönnettäessä hyvinvointialueen on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Tiedot tuen määrästä ja käyttökohteesta on ilmoitettava valtuustoryhmittäin hyvinvointialueen tilinpäätöksessä.

Eduskunnan vastaus EV 118/2025 vp

87 §

Palkkiot ja korvaukset

Luottamushenkilölle maksetaan:

1) kokouspalkkiota toimielimen ja vaikuttamistoimielimen kokouksista;

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen palkkioiden ja korvausten tulee olla kohtuullisia ottaen huomioon hyvinvointialueen toiminta ja talous. Palkkioiden suuruus perustuu luottamushenkilön asemaan ja tehtäviin.

122 §

Hyvinvointialueen arviointimenettely

Arviointiryhmä tekee ehdotuksen hyvinvointialueen talouden tervehdyttämiseksi sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämisen edellytysten turvaamiseksi tarvittavista toimista. Lisäksi arviointiryhmän on käsiteltävä hyvinvointialuejakolain 6 §:ssä tarkoitettu ehdotus hyvinvointialueen muuttamisen vireillepanosta. Aluevaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat aluevaltuuston päätöksiä toimenpiteistä. Toimenpiteistä raportoidaan neljännesvuosittain osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä sekä 13 a §:ssä tarkoitettussa neuvottelussa. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävyydestä tilikaudella. Hyvinvointialueen on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö päättää arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja aluevaltuuston päätösten perusteella hyvinvointialuejakolain 8 §:ssä tarkoitetun aluejakoselvittäjän asettamisesta selvittämään hyvinvointialueen muuttamista. Ratkaisu aluejakoselvityksen tarpeellisuudesta voidaan tehdä myös uutta arviointimenettelyä käynnistämättä, jos toimenpiteet eivät ole toteutuneet ja 123 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 27 ja 87 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain (616/2021) 6 §:n 2 momentti ja 7 §:n 3 momentti seuraavasti:

6 §

Maakuntajako

Maakuntajaon muuttamisesta säädetään maakuntajakolaissa (/).

7 §

Hyvinvointialueiden nimet ja alueet

Hyvinvointialueen muuttamisesta säädetään hyvinvointialuejakolaissa (614/2021).

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 18.11.2025

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri